

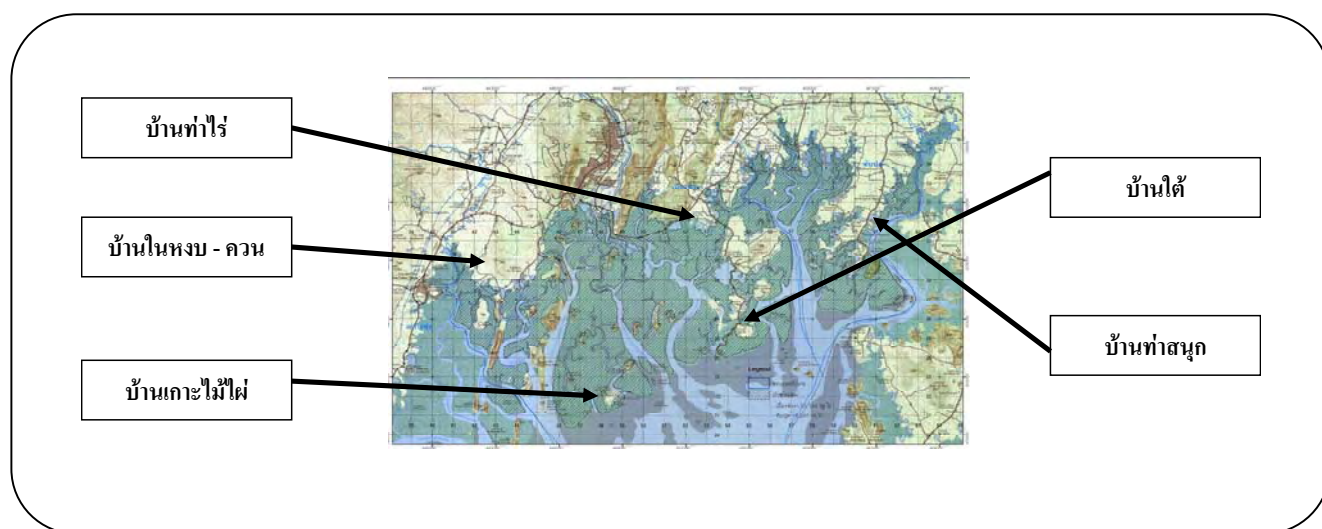
กองทุนขนาดเล็กของโครงการป่าชายเลนเพื่ออนาคต (MFF Small Grants Facility)

ชื่อโครงการ: โครงการเสริมสร้างจิตสำนึกและส่งเสริมภูมิปัญญาการจัดการนิเวศน์ชายฝั่งทะเลโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนอ่าวพังงา

พื้นที่และชุมชนเป้าหมาย

ชุมชนชายฝั่งทะเลซึ่งอยู่บริเวณก้นอ่าวพังงา มีลักษณะเฉพาะของระบบนิเวศน์โดยลำคลองที่สำคัญไหลผ่านจำนวน 4 สาย คือ คลองมะรุ่ย คลองบางเตย คลองพังงาและคลองบ่อแสน และมีระบบนิเวศน์ชายฝั่งที่สำคัญ มีทรัพยากรป่าชายเลนที่มากที่สุดในประเทศไทย มีแหล่งหญ้าทะเล แหล่งปะการัง พันธุ์สัตว์น้ำและสัตว์ทะเลใกล้สูญพันธุ์ เช่น เต่าทะเล พะยูน โลมาและฉลามวาฬ

ชุมชนที่อยู่โดยรอบประกอบด้วยชุมชนบ้านท่าสนุก หมู่ 3 ตำบลมะรุ่ย อำเภอทับปุด จังหวัดพังงา , บ้านท่าไร่ หมู่ 5 , บ้านใต้ หมู่ 9 ตำบลบางเตย อำเภอเมือง จังหวัดพังงา , บ้านในหงบ - ควน หมู่ 4 ตำบลตากแดด อำเภอเมือง จังหวัดพังงา และบ้านเกาะไม้ไผ่ หมู่ 3 ตำบลเกาะปันหยี อำเภอเมือง จังหวัดพังงา ส่วนใหญ่มีการประกอบอาชีพประมงพื้นบ้านจับสัตว์น้ำและเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ มีวิถีชีวิตที่ต้องอาศัยและพึ่งพาทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งในบริเวณลำคลองทั้ง 4 สายนี้หล่อเลี้ยงชีวิตทั้งทางตรงและทางอ้อม เป็นทั้งแหล่งอาหารที่สำคัญของชุมชนและพื้นที่การท่องเที่ยวที่ได้รับความสนใจทั้งภายในและต่างประเทศ

บทนำ

ตลอดแนวชายฝั่งทะเลจังหวัดพังงาประมาณ 210 กิโลเมตร จดทะเล 2 ด้านที่สำคัญได้แก่ ทะเลอันดามัน และอ่าวพังงา เป็นพื้นที่ที่มีแหล่งทรัพยากรที่สำคัญหล่อเลี้ยงชุมชนมาอย่างยาวนาน

จากการพัฒนาในช่วงระยะที่ผ่านมาก่อให้เกิดความไม่สมดุลทางระบบนิเวศน์และสังคมชุมชนท้องถิ่น อันเนื่องมาจากนโยบายการพัฒนาจังหวัดที่ไม่เอื้อต่อการสร้างสมดุลระหว่างสังคมและทรัพยากรธรรมชาติ เช่น การขาดการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพและการขาดการใช้ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการผสมผสานเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน การส่งเสริมการประมงพาณิชย์และเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติ การท่องเที่ยวที่ทำลายแหล่งทรัพยากร การพัฒนาเหล่านี้จึงก่อให้เกิดปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง มีการบุกรุกพื้นที่ป่าชายเลนเพื่อทำนาเกลือ ทำสวนปาล์ม การปล่อยน้ำเสียจากการทำนาเกลือสู่ลำคลอง แม่น้ำสาธารณะ จนทำให้พันธุ์สัตว์น้ำลดลง รวมทั้งเจ้าหน้าที่รัฐยังปฏิบัติงานไม่จริงจัง ไม่มีการจัดทำแนวเขตป่าชายเลนที่ชัดเจน การขาดการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการทรัพยากร และขาดความต่อเนื่องในการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพชุมชนให้เกิดความเข้มแข็ง ด้วยเหตุดังกล่าวจึงทำให้สภาพสังคมชุมชนขาดความมั่นคงทางอาหารและความเข้มแข็ง

ดังนั้นการสร้างการเรียนรู้และการรื้อฟื้นภูมิปัญญาท้องถิ่นจึงเป็นก้าวที่สำคัญ ที่จะนำไปสู่กระบวนการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนและการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรชายฝั่งอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนการนำองค์ความรู้ ภูมิปัญญาที่มีเผยแพร่ตามศูนย์เรียนรู้ชุมชนให้เกิดประโยชน์ต่อคนในชุมชนและภายนอกชุมชนที่ใช้ศูนย์เรียนรู้เป็นทั้งแหล่งเรียนรู้และสถานที่ในการพบปะพูดคุยวางแผนการดำเนินงานร่วมกัน เพื่อให้เกิดความยั่งยืนในการจัดการองค์ความรู้ควบคู่กับการจัดการทรัพยากรต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ในระยะยาว

เพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ การจัดทำองค์ความรู้ชุมชนและการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพของระบบนิเวศน์ชายฝั่งทะเลอย่างยั่งยืนโดยใช้องค์ความรู้หรือภูมิปัญญาของชุมชน

เป็นการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรชายฝั่งทะเลทุกประเภทเพื่อรักษาคุณภาพของระบบนิเวศชายฝั่ง ตลอดจนแหล่งท่องเที่ยวทางทะเล ซึ่งตรงกับแผนงานด้านปรับปรุงฐานความรู้ เพื่อใช้วางแผน กำหนดนโยบาย และจัดการชายฝั่ง , การวางแผนฟื้นฟูระบบนิเวศชายฝั่งให้สอดคล้องยั่งยืนกับสภาพ เศรษฐกิจสังคม และสภาพภูมิประเทศและแผนงานการเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจของระบบนิเวศชายฝั่งเข้าไว้เพื่อ ใช้วางแผนพัฒนา และการประเมิน

วัตถุประสงค์เฉพาะในโครงการนี้

1. เพื่อสร้างจิตสำนึกด้านการจัดการทรัพยากรทางทะเลชายฝั่งโดยกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันในชุมชน
2. เพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น
3. เพื่อให้ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอุดมสมบูรณ์และใช้ให้ยั่งยืนต่อไป

ผลที่คาดว่าจะได้รับ รวมทั้งตัวชี้วัด

1. เกิดความร่วมมือของทุกภาคส่วนทั้งชุมชน โรงเรียน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
2. เกิดการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนทั้งแกนนำ เยาวชน กลุ่มสตรีและผู้รู้ในการจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งให้เกิดความยั่งยืนโดยใช้ภูมิปัญญาที่ได้ศึกษามาประกอบการวางแผนการดำเนินงาน
3. การนำองค์ความรู้ที่ได้ศึกษามาร่วมแลกเปลี่ยนกับชุมชนอื่นและปรับใช้ได้เหมาะสมกับชุมชนตนเอง
4. มีการเผยแพร่ข้อมูลที่ได้ศึกษาให้มีการนำไปใช้ประโยชน์ภายในชุมชน เช่น เผยแพร่ในโรงเรียน ศูนย์เรียนรู้ชุมชน
5. การจัดทำแนวเขตป่าชายเลนได้อย่างชัดเจน ทำให้ไม่มีการบุกรุกพื้นที่ป่าชายเลนเพิ่มเติมอีก
6. ป่าชายเลนสมบูรณ์ ทรัพยากรสัตว์น้ำเพิ่มมากขึ้น และรายได้ของชุมชนเพิ่มขึ้น
7. มีการจัดการป่าชายเลนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน จำนวน 4,470 ไร่